

Enota Dramske pisateljice in pisatelji (DPP) ZDUS vabi na delavnico

PISANJE ZA MLADE Z MLADIMI, ki jo bosta vodila **ANA DUŠA** in **LUKA ŽERDIN**.

V sredo, **9. aprila 2025**, ob **11. uri**
v Mestni knjižnici Kranj, Gregorčičeva ulica 1.

Ana Duša je kot dramaturginja in pedagoginja sodelovala pri predstavah *Vihar v glavi* (r. Primož Ekart, LGL, 2018) in *Pravica biti človek* (r. Mare Bulc, LGL, 2019). V Slovenskem mladinskem gledališču je leta 2020 vzpostavila program Mlado Mladinsko, v okviru katerega je režirala predstavi *Svoje usode krojači* (2022) in *Umetnost vojne / umetnost miru* (2024). Od leta 2022 je predavateljica na katedri za govor AGRFT UL. **Luka Žerdin** je študent socialne pedagogike na Pedagoški fakulteti v Ljubljani. Kot dijak-igralec je sodeloval pri predstavah *Pravica biti človek* (LGL, 2018) in *Svoje usode krojači* (SMG, 2022).

V času avtorskega gledališča se je ustvarjanje predstav, v katerih mladi sodelujejo kot aktivni soustvarjalci, s šolskih in amaterskih odrov razširilo najprej na neodvisno sceno, potem pa še v javne gledališke zavode, kjer učenci, dijaki in študenti sodelujejo z uveljavljenimi gledališkimi ustvarjalci in kjer so predstave, ki tako nastanejo, del rednih gledaliških repertoarjev. Vsebinsko takšne predstave večinoma raziskujejo problematike, ki se mladih neposredno dotikajo, žanrsko pa zajemajo širok diapazon od dokumentarnih prek avtofikcijskih do »klasičnih« gledaliških predstav. Nastajanje gledaliških besedil za takšne predstave praviloma poteka v sodelovanju z nastopajočimi, navadno na podlagi vnaprej določene teme. Kakšne so specifike takšnega pisanja, kako se lotiti soustvarjanja z mladimi, kako upoštevati njihove ideje, izkušnje in perspektive? Kako iz množice različnih glasov izluščiti rdečo nit in jo preliti v dramsko besedilo, ki bo hkrati avtentično, relevantno in gledališko učinkovito? Delavnica se osredotoča na konkretne metode tovrstnega pisanja in je namenjena tako uveljavljenim gledališkim ustvarjalcem kot gledališkim mentorjem in drugim posameznikom, ki jih zanima gledališko ustvarjanje z mladimi.

Delavnica bo trajala **pet ur** in bo imela dva odmora.

Število mest na delavnici je omejeno, prijave sprejemamo na **dramatika@zdus.si**.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Poročilo z delavnice »Pisanje za mlade z mladimi« (Pripravila Evelin Bizjak)

Teden slovenske drame, Mestna knjižnica Kranj, 9. april 2025

Vodstvo: Ana Duša (dramaturginja, režiserka, pedagoginja), Luka Žerdin (študent socialne pedagogike)

Delavnica *Pisanje za mlade z mladimi*, izvedena v okviru dodatnega programa Tedna slovenske drame 2025, se je osredotočala na specifične dramaturške in pedagoške pristope k ustvarjanju gledališča z mladimi. Vodila jo je **Ana Duša**, gledališka ustvarjalka in predavateljica, ki v Slovenskem mladinskem gledališču razvija program Mlado Mladinsko – strukturiran sistem gledališkega vajeništva, namenjen mladostnikom na pragu odraslosti. V njem mladi ustvarjajo skupaj z uveljavljenimi gledališkimi umetniki, ki nastopajo hkrati kot mentorji, soustvarjalci in enakovredni sogovorniki. Program vzpostavlja dialoški prostor, v katerem se srečujeta pedagoški in umetniški proces ter prepletata različni generacijski perspektivi.

Metodološki pristop

Na izkustveni delavnici sta Ana Duša in Luka Žerdin predstavila pedagoško uprizoritveno metodo, ki jo Duša razvija iz integrativnega prepleta improvizacijskega gledališča, telesnih tehnik po Lecoqu, elementov psihodrame in izkustvenih pedagoških pristopov.

Udeleženci so spoznali način dela, ki temelji na telesni, emocionalni in socialni zaznavi, pri čemer lik ne nastaja kot vnaprej zamišljena konstrukcija, temveč kot rezultat postopnega prehajanja med osebno izkušnjo in fikcijo.

Na delavnici je bil proces prikazan v strnjeni obliki t. i. »šnelkurza«, medtem ko sicer v okviru programa Mladega Mladinskega poteka večmesečno in vključuje poglobljeno raziskovanje, skupinske pogovore in refleksijo. Ana Duša je poudarila, da bistvo njenega pristopa ni v tehnični izvedbi improvizacije, temveč v postopnem razvoju senzibilnosti: v sposobnosti poslušanja sebe in drugega, razumevanja družbenega konteksta ter prepoznavanja tem, ki so za mlade resnično relevantne. Proces je vključeval tudi »ostrenje misli«, torej vajo v kritičnem mišljenju, refleksiji družbenih pojavov in artikulaciji lastnega, argumentiranega mnenja.

Na ta način je gledališče postajalo prostor javnega diskurza mladih in ne le umetniškega izraza.

Potek delavnice

Udeleženci smo delavnico začeli s pisanjem pisma, naslovljenega na ljubljeno osebo, v katerem smo raziskovali eno izmed temeljnih čustev. Pismo je predstavljalo izhodišče za gradnjo lika – most med avtobiografskim doživljanjem in uprizoritveno fikcijo.

V naslednjem koraku smo pisma izmenjali in vsak je prevzel vlogo avtorja pisma. Vodenje je potekalo skozi natančno usmerjene vaje čustvene in telesne identifikacije: gibanje po prostoru med označenimi polji čustvenih stanj, prepoznavanje instinktivnih odzivov ter spontano iskanje stavkov, ki utelešajo notranje stanje lika.

Del procesa je temeljil na principih **Lecoqovega fizičnega gledališča**, ki izhaja iz telesa kot orodja mišljenja in zaznave.

Sledila je prostorska in socialna raziskava – udeleženci smo se gibali kot liki, raziskovali prostor, njegove texture in zvočnost, ter vstopali v interakcije z drugimi liki. Tako so se oblikovali prvi zametki odnosov, temelječi na telesnih impulzih, pogledih in razdaljah. Metoda je v tem delu prehajala v psihodramsko logiko, saj se je lik začel oblikovati tudi skozi soočanje z drugim.

Vrhunec delavnice je predstavljal improvizirani intervju med vodjo in posameznim likom. Duša je z vsakim udeležencem izvedla strukturiran pogovor, ki je razkrival psihološko ozadje lika, njegove socialne okoliščine, vrednote, želje in konflikte. Ta faza deluje kot dramaturški laboratorij: skozi dialog se ustvarja material, ki ga je mogoče kasneje uporabiti pri pisanju dramskega besedila.

Proces se je zaključil z imenovanjem likov – vsak udeleženec je stopil naprej, skupina pa je izrekala imena, dokler posameznik ni prepoznal tistega, ki zveni resnično. Akt poimenovanja je pomenil utrjevanje identitete in zaključek potovanja od osebnega zapisa do avtonomnega gledališkega lika.

Sklep

Metoda Ane Duša se umešča v tradicijo sodobnega avtorskega gledališča, v katerem se ustvarjanje dramskega besedila odvija vzporedno z igralskim in raziskovalnim procesom. V središču ni fikcija sama, temveč proces soustvarjanja, kjer se fikcija in resničnost prepletata v skupnem raziskovanju. Tovrsten pristop odpira možnosti za drugačno dramaturgijo – tisto, ki izhaja iz skupnosti, dialoga in avtentičnega izraza mladih. Bistveni cilj ni oblikovanje končnega besedila, temveč krepitev sposobnosti zaznavanja in izražanja: kako iz osebne izkušnje prepoznati širšo družbeno resonanco in jo prevesti v uprizoritveni material. S tem gledališče postaja orodje refleksije in participacije.

Delavnica *Pisanje za mlade z mladimi* je razprla vprašanja, kako pisati z mladimi, ne zanje, in kako v proces vključiti njihovo resničnost, jezik in čutnost.

Predstavljena metoda dokazuje, da je pisanje za gledališče lahko tudi proces emancipacije – prostor, kjer se misel, čustvo in telesna izkušnja povežejo v celostno umetniško in družbeno prakso.